

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В РІДНІЙ ШКОЛІ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 5 (118), 2018

вересень – жовтень

Виходить шість разів на рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО
ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»

Заснований у 1995 р., видається з 1996 р.
До 2012 р. журнал виходив у світ під назвою
«Фізичне виховання в школі», до 2014 р. – під
назвою «Фізичне виховання в сучасній школі»

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації серія КВ № 20003–9803 р.
від 25.06.2013 р.

Передплатний індекс 68840

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Олексій ТИМОШЕНКО – декан факультету фізичного виховання та спорту НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Костянтин ДМИТРЕНКО

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Анатолій ІЛЬЧЕНКО – начальник Київського обласного управління з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Валерій АРЕФ'ЄВ – доктор педагогічних наук, професор

Олександр АРХІПОВ – доктор педагогічних наук, професор

Іван БЕХ – доктор психологічних наук, дійсний член НАПН України, професор

Костянтин ВІХРОВ – доктор філософії, кандидат педагогічних наук, професор

Володимир ВОЛКОВ – доктор педагогічних наук, професор

Леонід ВОЛКОВ – доктор педагогічних наук, професор

Олександра ДУБОГАЙ – доктор педагогічних наук, професор

Мирослав ДУТЧАК – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

Валентина ЄРМОЛОВА – кандидат наук з фізичного виховання і спорту

Микола ЗУБАЛІЙ – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Любов ІВАНОВА – доктор, педагогічних наук, професор

Галина КОЛОМОЄЦЬ – науковий співробітник Інституту модернізації змісту освіти

Тетяна КРУЦЕВИЧ – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

Ірина МЕДВЕДЄВА – доктор педагогічних наук, професор

Микола НОСКО – доктор педагогічних наук, професор

Станіслав ПРИСЯЖНЮК – доктор педагогічних наук, професор

Володимир СТОЛІТЕНКО – кандидат педагогічних наук

Людмила СУЩЕНКО – доктор педагогічних наук, професор

Володимир ТКАЧУК – доктор біологічних наук, професор

Станіслав ТРИЛІС – заслужений учитель України

Михайло ХОРОШУХА – доктор педагогічних наук, професор

Олександр ШАМИЧ – кандидат педагогічних наук

ЧЛЕНИ РЕДКОЛЕГІЇ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ АБО ПРАЦЮЮТЬ У ЗАКОРДОННИХ ВНЗ

Едуард ВІЛЬЧКОВСЬКИЙ – доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України, професор

Олександр ПРИМАКОВ – доктор педагогічних наук, професор

ЗМІСТ

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА У ШКОЛІ

Булатова Марія. 25 років разом	2
Єрмолова Валентина. «Олімпійські лелеченята» – майбутнє олімпійського спорту України	4
Єрмолова Валентина. 10 уроків із П'єром де Кубертеном. Урок 10. О Спорт! Ти – мир! <i>Закінчення</i>	6
Кубертен, П'єр де. Ода спорту	10
Морозов Юрій. Гра-реконструкція «Пентатлон» як давньогрецький прообраз сучасного п'ятиборства	12
Дмитренко Костянтин. Олімпіада 632 року до н. е. – передвісник Юнацьких Олімпійських ігор сучасності	17
Михайлова Вікторія. Українська школа у складі Міжнародної мережі шкіл П'єра де Кубертена	19
Єрмолова Валентина. Всеукраїнський семінар «Культурна спадщина олімпійського руху в системі гуманітарної освіти школярів України»	22
Мельник Ольга, Марініна Оlesia. Фізкультурне свято «Олімпійський квест»	23
Гельфанд Едуард, Чеботарьова Наталія, Дмитрієва Тетяна. «Мрій! Твори! Досягай!»	24

ВСЕУКРАЇНСЬКІ КОНКУРСИ

НА КРАЩИЙ УРОК ФІЗКУЛЬТУРИ

Ганчева Владислава, Качан Олексій. Наталія Заплатіна – лауреат Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу» 2017 року	27
Заплатіна Наталія. Урок фізичної культури з елементами футболу. 4-й рік вивчення. 8 клас	28
Заплатіна Наталія. Інноваційний урок баскетболу 4-й рік вивчення. 8 клас	32

КОНКУРС «УЧИТЕЛЬ РОКУ - 2018»

Єрмолова Валентина. Марія Марковець – лауреат конкурсу «Учитель року – 2018» у номінації «Фізична культура»	36
Марковець Марія. Урок фізичної культури: як пересуватися в рухливих іграх. 2 клас	37

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОЦІ ФІЗКУЛЬТУРИ

Качан Олексій. Шляхи вдосконалення та підвищення ефективності сучасного уроку фізичної культури	39
--	----

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ У ЗАХОДАХ

Міжнародний день студентського спорту в Національному університеті біоресурсів і природокористування України	46
--	----

На першій сторінці обкладинки: Сергій Бубка, президент НОК України, та учасники III Юнацьких Олімпійських ігор транслюють дзвоник Олімпійського уроку на всю країну.

(Фото прес-центру НОК України)

25 РОКІВ РАЗОМ

БУЛАТОВА Марія Михайлівна – Президент Олімпійської академії України, член комісії МОК «Культура та олімпійська спадщина», доктор педагогічних наук, професор

Плідне й багатогранне співробітництво Національного олімпійського комітету України та Олімпійської академії України охоплює скоординовану спільну працю двох громадських організацій у царині олімпійської освіти і олімпійських досліджень, у популяризації олімпійських ідеалів та фундаментальних принципів **олімпізму**. Сьогодні ця праця позначається на поширенні знань про олімпійський рух, олімпійський спорт і Олімпійські ігри, зокрема, про їх величну історію з часів Стародавньої Греції та Стародавнього Риму й до відродження у сучасних умовах на міжнародній основі наприкінці XIX ст. і подальшого розвитку протягом наступних понад 120 років.

Рішення про створення Олімпійської академії України (ОАУ) було прийняте на другій сесії Генеральної асамблеї Національного олімпійського комітету України, яка відбулася у Києві восени 1991 р. Формувалася ОАУ згідно із рекомендаціями Міжнародного олімпійського комітету і Міжнародної олімпійської академії, а також за дієвої підтримки НОК України та провідного вищого навчального закладу у сфері фізичного виховання і спорту – Київського державного інституту фізичної культури, який став базовим для Академії. Він і в подальшому, вже як Український державний університет фізичного виховання і спорту, а згодом – Національний університет фізичного виховання і спорту України, активно сприяв і нині сприяє багатогранній діяльності НОК України та Академії в їх дослідницькій, освітній та популяризаційній діяльності у різних напрямках олімпійської тематики.

Варто відзначити, що питання про розвиток олімпійської освіти вперше було порушено ще на 3-й сесії МОК 1897 р. й потім неодноразово обговорювалося на наступних сесіях Міжнародного олімпійського комітету. Ще ініціатор відродження Олімпійських ігор і другий президент МОК **П'єр де Кубертен** наголошував, що МОК має чітко усвідомлювати свою освітню роль в олімпійському русі, що спорт має посісти гідне місце в освітніх програмах в усіх країнах світу. П'єр де Кубертен приділяв велику увагу і проблемам педагогіки у сфері спорту й був, по суті, першим педагогом, який висловлювався про виховну

роль ідеї олімпізму та її позитивний цивілізаційний вплив. Йому також було властиве й прагнення до зближення світу мистецтва і світу спорту, як це було за Олімпійських ігор у Давній Греції, де виявлялися переможці не лише атлетичних змагань, а й поетичних і драматичних творів, де зустрічалися атлети, поети, філософи.

Проте за наступників П'єра де Кубертена на посаді президента МОК, таких як Анрі де Байє-Латур, Юханнес Зігфрід Едстрем, Ейвері Брендедж, Майкл Морріс Кілланін, олімпійський спорт розглядався керівниками Міжнародного олімпійського комітету здебільшого не в комплексі з іншими складовими суспільного життя людства, а як дещо відокремлене від них. Ця ситуація трохи поліпшилася у 1961 р., коли розпочала свою освітню діяльність Міжнародна олімпійська академія. Водночас певна відокремленість спорту від інших соціально важливих галузей суспільного життя не могла не позначитися на історичних та педагогічних наукових дослідженнях з олімпійської проблематики, на викладанні цих питань у спеціалізованих вищих навчальних закладах, що готують фахівців різного профілю для галузі фізичного виховання і спорту.

І лише коли очільником МОК став **Хуан Антоніо Самаранч**, сьомий президент Міжнародного олімпійського комітету (1980–2001), керівництво МОК почало розглядати олімпійський спорт як одну зі складових великої цілісної комплексної системи у його щільних взаємозв'язках з економікою, культурою, політикою, бізнесом, екологією, соціальними та іншими аспектами суспільного життя світового співтовариства. Хуан Антоніо Самаранч як президент МОК прагнув органічно поєднати олімпійський рух та олімпійський спорт з економічними, політичними і соціальними процесами, що відбуваються у світі, а також наголошував, що його метою є об'єднати спорт з культурою, вихованням і освітою задля гармонійного розвитку людини.

Тож для Національного олімпійського комітету України і Олімпійської академії України значущу роль відіграло те, що їх народження та початок подальшої співпраці припали саме на той період, коли Міжнародний олімпійський комітет очолював Хуан Антоніо Самаранч. Саме він став ініціатором карди-

нальних змін у політиці МОК щодо подальшого розвитку олімпізму як у масштабі світової олімпійської спільноти, так і в окремих країнах. Саме з його почину олімпійська освіта та олімпійські дослідження стали розвиватися в тісному поєднанні з виховними, популяризаційними та іншими складовими.

У тогочасних концепціях олімпійської освіти, розроблених фахівцями різних країн, вона розглядалася переважно як педагогічна діяльність, що передбачає вирішення ряду взаємопов'язаних завдань, до яких належить формування знань про олімпійські ідеали та цінності, про Олімпійські ігри й олімпійський рух, їх історію і мету. В них ішлося про формування в суспільстві інтересів, потреб, ціннісних спрямувань і установок, орієнтованих на олімпійський спорт, олімпійський рух і Олімпійські ігри, та формування такої поведінки в спорті, таких якостей і здібностей, вмій і навичок, які забезпечують реалізацію олімпійських ідеалів і цінностей. Не відкидаючи традиційних постулатів цих концепцій олімпійської освіти, провідні вчені України, які працювали і працюють у цій царині з початку 90-х років ХХ ст., підтримані у своєму творчому пошуку Національним олімпійським комітетом України та Олімпійською академією України, розробили й запропонували нову, ширшу концепцію олімпійської освіти із деякими принциповими відмінностями від традиційних.

Базуючись на широкій гуманітарній освіті та гуманістичному вихованні, ця концепція, розроблена вітчизняними фахівцями, не обмежується суто педагогічними аспектами (розширенням світогляду, отриманням нових знань тощо) й охоплює як сам олімпійський спорт і загалом олімпійський рух, так і взаємовідносини із зовнішнім середовищем у найрізноманітніших сферах суспільного життя – історичній, політичній, економічній, соціальній, екологічній, культурній – з орієнтацією на різні складові олімпійської освіти. У цьому питанні вона зустріла розуміння і підтримку з боку керівництва МОК та Міжнародної олімпійської академії. У нашій концепції, народженій у співпраці НОК України з фахівцями вітчизняної олімпійської академії, можна виокремити *два основні напрями*.

Один із них передбачає фундаментальні та прикладні дослідження, спрямовані на здобуття нових наукових знань, і, відповідно, на створення їх комплексної системи, як у сфері досліджень щодо здобуття нових знань, так і в царині історії й теорії олімпійського спорту, підготовки спортсменів-олімпійців.

Другий напрям діяльності у вітчизняній олімпійській освіті охоплює практичну реалізацію знань, отриманих завдяки згаданим науковим дослідженням, впроваджуваним у багатьох сферах суспільного життя. Це участь НОК України та Олімпійської академії спільно з Національним університетом фізичного виховання і спорту України у створенні вітчизняної системи спеціалізованої вищої освіти

за спеціальністю «Олімпійський спорт» та їх співпраця у підготовці наукових і науково-педагогічних кадрів з різних спеціальностей, пов'язаних із олімпійським спортом; співробітництво НОК України, Олімпійської академії та їх регіональних структур у залученні до олімпійської освіти дітей дошкільного і шкільного віку. В цьому дуже важливу роль відіграють видатні спортсмени, провідні тренери й інші фахівці, долучені до різних заходів, покликаних усіляко популяризувати олімпійський рух і олімпійський спорт у суспільстві насамперед серед юнацтва та молоді. Своєю лепту в поширенні ідей олімпізму в нашій країні вносить скоординована спільна видавнича діяльність НОК України, Олімпійської академії, Національного університету фізичного виховання і спорту України та спеціалізованого видавництва «Олімпійська література», яке функціонує у складі НУФВСУ й спрямована на підготовку і видання навчальної, наукової, енциклопедичної, популярної та іншої літератури з олімпійської тематики.

Розвитку й поширенню ідей олімпізму в нашій країні активно послуговується організація та проведення міжнародних наукових конгресів, науково-практичних конференцій, інші форми співпраці НОК України й Олімпійської академії України з Міжнародним олімпійським комітетом, очолюваним восьмим президентом МОК **Жаком Рогге**, а згодом – дев'ятим президентом МОК **Томасом Бахом**, з Міжнародною олімпійською академією, вищими навчальними закладами фізичного виховання і спорту та науково-дослідними центрами різних країн. На базі кафедри історії і теорії олімпійського спорту НУФВСУ протягом тривалого часу активно діє Центр олімпійської освіти і олімпійських досліджень, якому кілька років тому надано міжнародний статус. З метою популяризації олімпійського спорту й олімпійського руху в нашій країні, сприяння духовному збагаченню її населення та поширення обміну цінностями національної культури під знаком ідей і принципів олімпізму на засадах доброї волі, в інтересах спорту й олімпійського руху, впровадження освітніх та культурних програм успішно реалізується укладений у березні 2007 р. договір між НОК України та Олімпійською академією України, що став основою для координації їх спільних зусиль. З цієї ж метою у складі Національного олімпійського комітету України плідно діє Комісія НОК України «Олімпійська освіта і культура».

Попереду в усіх ентузіастів ідей олімпізму та олімпійського руху – і науковців-фахівців, і спортсменів, і суддівсько-тренерського корпусу, і громадських активістів, об'єднаних спільною метою та спільною справою, – напружена робота з пошуку шляхів до миру й порозуміння між ворогуючими у війнах і конфліктах країнами, поширення серед молоді й старших поколінь землян олімпійських традицій здорового способу життя і чесної боротьби за ідеали людства.